

Izabela Andrzejewska-Czernek, Bogumił Brzeziński, Marek Kalinowski,
Krzysztof Lasiński-Sulecki, Wojciech Morawski, Agnieszka Olesińska, Ewa Prejs,
Jowita Pustuł, Adam Zalański

Prawo podatkowe Unii Europejskiej

pod redakcją
prof. dr. hab. Bogumiła Brzezińskiego
prof. dr. hab. Marka Kalinowskiego

ODDK Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp.k.
Gdańsk 2017

Spis treści

Wstęp	11
Rozdział 1	
Prawo podatkowe Unii Europejskiej i jego źródła	13
1. Przedmiot i zakres prawa podatkowego Unii Europejskiej	13
2. Źródła prawa podatkowego UE	17
3. Prawo podatkowe UE a prawo międzynarodowe publiczne (umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania)	18
3.1. Perspektywa prawa międzynarodowego publicznego	18
3.2. Perspektywa prawa Unii Europejskiej	19
Rozdział 2	
Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej	23
1. Pozycja ustrojowa Trybunału Sprawiedliwości	23
2. Postępowania w sprawach podatkowych przed Trybunałem Sprawiedliwości	24
Rozdział 3	
Wykładnia prawa podatkowego dokonywana przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej	31
1. Uwagi wprowadzające	31
1.1. Wykładnia prawa	31
1.2. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej	31
1.3. Prawo podatkowe Unii Europejskiej	32
1.4. Treść rozdziału	33
2. Wykładnia językowa	33
3. Wykładnia systemowa	35
4. Wykładnia celowościowa	36
5. Pozostałe zagadnienia dotyczące wykładni prawa Unii Europejskiej	37
6. Podsumowanie	38
Rozdział 4	
Swoboda przepływu towarów a prawo podatkowe państw członkowskich	41
1. Uwagi wprowadzające	41
2. Zakres stosowania art. 30 i 110 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej	41
3. Treść zakazu stosowania podatków o skutku podobnym do ceł wyrażonego w art. 30 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej	46
4. Treść zakazu dyskryminacji wyrażonego w art. 110 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej	50
5. Treść zakazu protekcjonizmu wyrażonego w art. 110 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej	58
6. Pozostałe instrumenty służące zapewnieniu swobodnego przepływu towarów	60

Rozdział 5

Swobody traktatowe rynku wewnętrznego Unii Europejskiej a podatki bezpośrednie	65
1. Uwagi wprowadzające	65
2. Podstawy prawne zakazu dyskryminacji podatkowej oraz zakazu podatkowych przeszkód w swobodnym przepływie osób, usług i kapitału	66
3. Podstawowe cechy swobód traktatowych rynku wewnętrznego UE wpływające na ich zastosowanie w sprawach z zakresu opodatkowania bezpośredniego	68
3.1. Niepodatkowy charakter wolności rynku wewnętrznego	68
3.2. Autonomiczność pojęć traktatowych	70
3.3. Sposób wykładni wolności rynku wewnętrznego w sprawach z zakresu podatków bezpośrednich	72
3.4. Zakaz dyskryminacji ze względu na przynależność państwową oraz miejsce rezydencji – orzecznictwo pierwszej generacji. Elementy testu dyskryminacji	74
3.5. Zakaz przeszkód w korzystaniu z wolności rynku wewnętrznego (zakaz dyskryminacji działalności transgranicznej) – różnice pomiędzy dwoma generacjami orzecznictwa	85
4. Problem zgodności umów o unikaniu podwójnego opodatkowania z prawem UE	88
4.1. Zgodność postanowień umów z prawem pierwotnym UE	88
4.2. Zgodność umów o unikaniu podwójnego opodatkowania z dyrektywami podatkowymi Rady	97
5. Polskie sprawy przed Trybunałem Sprawiedliwości	98
5.1. Sprawy dotyczące osób fizycznych	98
5.1.1. Wyrok w sprawie C-544/07 <i>Uwe Rüffler</i>	98
5.1.2. Wyrok w sprawie C-314/08 <i>Krzysztof Filipiak</i>	100
5.2. Sprawy dotyczące osób prawnych – sprawa C-190/12 <i>Emerging Markets Series of DFA Investment Trust Company</i>	101

Rozdział 6

Pomoc podatkowa państwa dla przedsiębiorców	105
1. Uwagi wprowadzające	105
2. Pojęcie pomocy państwa dla przedsiębiorców	106
3. Pojęcie korzyści ekonomicznej dla przedsiębiorcy a prawo podatkowe	107
4. Pochodzenie korzyści jako kryterium definicyjne pomocy państwa	108
5. Selektywność jako kryterium definicyjne pomocy państwa	109
6. Wpływ na konkurencję oraz na wymianę między państwami członkowskimi jako kryterium definicyjne pomocy państwa	111
7. Odstępstwa od zasady wyrażonej w art. 107 ust. 1 TFUE	112
8. Procedura kontroli udzielania pomocy publicznej	113

Rozdział 7

Harmonizacja podatku od wartości dodanej	117
1. Uwagi wprowadzające	117
2. Terytorialny zakres stosowania podatku od wartości dodanej	120
3. Czynności podlegające opodatkowaniu podatkiem od wartości dodanej	122
4. System opodatkowania dostawy towarów i świadczenia usług na terytorium kraju	123
4.1. Uwagi ogólne	123
4.2. Pojęcie podatnika	124
4.3. Czynności podlegające opodatkowaniu w ramach systemu opodatkowania na terytorium kraju	133
4.4. Zwolnienia od podatku czynności dokonywanych na terytorium kraju	140
4.5. Lokalizacja miejsca dostawy towarów i świadczenia usług	148
4.6. Zdarzenie powodujące powstanie obowiązku podatkowego i wymagalność podatku w związku z czynnościami dokonywanymi na terytorium kraju	155

4.7. Zasady ustalania i poboru podatku	157
4.7.1. Uwagi wprowadzające	157
4.7.2. Podstawa opodatkowania	158
4.7.3. Stawki podatku	161
4.7.4. Prawo do odliczenia podatku naliczonego	165
5. Specyfika opodatkowania transakcji wewnątrzunijnych	172
5.1. Uwagi wprowadzające	172
5.2. Zasady opodatkowania czynności wewnątrzspółnotowych	172
5.3. Pojęcie podatnika	173
5.4. Czynności podlegające opodatkowaniu	173
5.5. Zwolnienia od podatku	178
5.6. Miejsce dokonania czynności podlegającej opodatkowaniu	180
5.7. Zdarzenie powodujące powstanie zobowiązania podatkowego	181
5.8. Podstawa opodatkowania i stawki podatkowe	181
5.9. Zasady dokonywania odliczenia podatku naliczonego od podatku należnego	181
5.10. Obowiązki dłużników podatku z tytułu czynności wewnątrzspółnotowych	182
5.11. Szczególne zasady opodatkowania niektórych czynności wewnątrzspółnotowych	183
6. Specyfika opodatkowania importu i eksportu towarów	183
Rozdział 8	
Harmonizacja akcyz	191
1. Uwagi wprowadzające	191
2. Źródła prawa	193
3. Dyrektywa 2008/118/WE	195
3.1. Podstawowe pojęcia	195
3.2. Zakres przedmiotowy akcyz	196
3.3. Procedura zawieszenia poboru akcyzy	196
3.4. Miejsce i moment powstania obowiązku podatkowego	198
3.5. Zakres podmiotowy akcyz	199
3.6. Przemieszczanie wyrobów akcyzowych między państwami członkowskimi	201
3.6.1. Handlowy czy niehandlowy charakter przemieszczania	201
3.6.2. Przemieszczanie na potrzeby niehandlowe	206
3.6.3. Przemieszczanie na potrzeby handlowe	206
3.6.4. Nieprawidłowości w przemieszczaniu wyrobów akcyzowych	210
3.7. Oznaczenia akcyzowe	211
3.8. Komitet do Spraw Podatku Akcyzowego	212
4. Wyroby tytoniowe	213
4.1. Uwagi ogólne	213
4.2. Papierosy	213
4.3. Inne wyroby tytoniowe	215
4.4. Przepisy mające zastosowanie do wszystkich wyrobów tytoniowych	217
5. Produkty energetyczne i energia elektryczna	217
6. Alkohole i napoje alkoholowe	220
6.1. Uwagi ogólne	220
6.2. Piwo	221
6.3. Wino	222
6.4. Fermentujące napoje alkoholowe inne niż wino i piwo	222
6.5. Produkty pośrednie	223
6.6. Alkohol etylowy	223
6.7. Zwolnienia	224
7. Odesłania do kodów scalonej nomenklatury	225

8. Dopuszczalność wprowadzania akcyz niepodlegających harmonizacji	226
Rozdział 9	
Unijne prawo celne	229
1. Uwagi ogólne	229
2. Źródła unijnego prawa celnego	230
3. Obszar celny Unii	231
4. Podmioty prawa celnego	232
5. Status celny towaru	232
6. Wspólna Taryfa Celna i klasyfikacja taryfowa towarów	233
7. Pochodzenie towaru	234
8. Wartość celna towaru	234
9. Procedury celne	235
9.1. Wprowadzenie	235
9.2. Rodzaje procedur celnych	235
9.3. Dopuszczenie do obrotu	236
9.4. Tranzyt	236
9.5. Składowanie	237
9.6. Szczególne przeznaczenia	237
9.7. Przetwarzanie	238
10. Dług celny	238
Rozdział 10	
Opodatkowanie gromadzenia kapitałów	241
1. Uwagi wprowadzające	241
2. Krótki rys historyczny – dyrektywa 69/335 i jej zmiany	242
3. Dyrektywa 69/335 a polskie ustawodawstwo	244
4. Dyrektywa 2008/7/WE – uwagi ogólne	245
5. Przedmiot i zakres dyrektywy z 2008 r.	247
6. Spółka kapitałowa w rozumieniu dyrektywy z 2008 r.	247
7. Przedmiot podatku kapitałowego	249
8. Zakaz pobierania podatku pośredniego od spółek kapitałowych	250
9. Wyjątki od zakazu pobierania podatku kapitałowego	251
10. Siedziba spółki a prawo do pobierania podatku kapitałowego	252
11. Podstawa opodatkowania podatkiem kapitałowym	253
12. Stawki podatku	254
13. Podatek obciążający gromadzenie kapitałów a polskie prawo podatkowe	254
Rozdział 11	
Dyrektywa o wspólnym systemie opodatkowania stosowanego w odniesieniu do spółek dominujących i spółek zależnych różnych państw członkowskich Unii Europejskiej	257
1. Zagadnienia ogólne	257
2. Podmiotowy zakres zastosowania przepisów dyrektywy 2011/96	261
3. Przedmiotowy zakres zastosowania przepisów dyrektywy 2011/96	267
4. Zasady opodatkowania	269
5. Postanowienia szczególne dyrektywy 2011/96	276
6. Dyrektywa 2011/96 a polski system podatkowy	279

Rozdział 12	
Dyrektywa w sprawie wspólnego systemu opodatkowania operacji restrukturyzacyjnych	281
1. Uwagi wprowadzające	281
2. Podmiotowy zakres zastosowania dyrektywy 2009/133	283
3. Przedmiotowy zakres zastosowania dyrektywy 2009/133	288
4. Zasady opodatkowania zysków kapitałowych spółki	294
5. Zasady opodatkowania wspólników spółek	303
6. Ograniczenia w stosowaniu wspólnego systemu opodatkowania operacji restrukturyzacyjnych	304
Rozdział 13	
Dyrektywa w sprawie wspólnego systemu podatkowego dla spółek powiązanych różnych państw członkowskich z tytułu przychodów w postaci odsetek oraz należności licencyjnych	307
1. Historia prac nad dyrektywą 2003/49	307
2. Podmiotowy zakres zastosowania przepisów dyrektywy 2003/49	309
3. Przedmiotowy zakres zastosowania przepisów dyrektywy 2003/49	315
4. Cel dyrektywy 2003/49 i postanowienia merytoryczne	317
5. Ograniczenia w stosowaniu wspólnego systemu opodatkowania płatności z tytułu odsetek i należności licencyjnych	321
Rozdział 14	
Konwencja Arbitrażowa	325
1. Uwagi wprowadzające	325
2. Historia Konwencji Arbitrażowej	326
3. Wejście w życie Konwencji i jej cele	328
4. Postanowienia szczegółowe Konwencji Arbitrażowej	329
4.1. Zakres podmiotowy Konwencji	329
4.2. Zasady postępowania	329
4.2.1. Obowiązek zawiadomienia o zamiarze dokonania korekty zysku	329
4.2.2. Postępowanie ugodowe	330
4.2.3. Postępowanie arbitrażowe	331
4.2.4. Okoliczności wyłączające obowiązek prowadzenia postępowania ugodowego i arbitrażowego	332
4.2.5. Postępowania prowadzone na podstawie przepisów prawa wewnętrznego	332
4.2.6. Komisja doradcza – skład i zasady powoływania	333
4.2.7. Komisja doradcza – zasady postępowania	334
4.2.8. Decyzja władz podatkowych uczestniczących w postępowaniu	335
4.3. Pozostałe postanowienia Konwencji	335
5. Podsumowanie	336
Rozdział 15	
Współpraca administracyjna i pomoc wzajemna w sprawach podatkowych	337
1. Uwagi wprowadzające	337
2. Współpraca administracyjna w zakresie podatków bezpośrednich	339
3. Współpraca administracyjna w zakresie podatku od wartości dodanej	343
4. Współpraca administracyjna w zakresie akcyz	347
5. Pomoc wzajemna w zakresie poboru podatków	350

Rozdział 16

Skutki naruszenia przez państwo prawa unijnego	357
1. Zwrot podatku pobranego wbrew prawu unijnemu jako zasadniczy skutek naruszenia prawa unijnego	357
2. Zasada równoważności w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości	358
3. Zasada efektywności w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości	358
4. Bezpodstawne wzbogacenie w podatkowym orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości	359
5. Regulacja krajowa w świetle orzecznictwa sądów administracyjnych	361
6. Kary pieniężne nakładane na państwa członkowskie	363